

Дворник Інна
аспірант

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ

АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Сільське господарство на сьогодні вважається особливим видом діяльності. Його унікальність впливає і на процес формування доходів сільського населення як одного з можливих інвестиційних джерел, основного компонента системи життєзабезпечення населення, засобу їх соціалізації.

Аналіз доходів сільського населення показав їх низький рівень: у 2013 році частка населення України із середньодушовими еквівалентними грошовими доходами в місяць, нижчими прожиткового мінімуму становила 13,4%, зокрема в міських поселеннях і сільській місцевості 9,6 та 21,4% відповідно [1]. Тобто більше, ніж $\frac{1}{5}$ частина сільського населення отримує щомісячні грошові доходи в розмірі, нижчому за прожитковий мінімум.

Така ситуація впливає з особливостей формування доходів сільського населення України, що пов'язані з певними соціально-економічними умовами життя та праці в сільській місцевості (Табл. 1).

Таблиця 1.

Аналіз особливостей формування доходів сільського населення

Формування доходів сільського населення	
Переваги	Недоліки
<ul style="list-style-type: none">• Продаж продукції, виробленої особистими підсобними господарствами, на ринку• Надання послуг с.г. спрямування• Надання в оренду земельної частки (паю)• Сплата ФСП з доходу від ведення с.г. підприємницької діяльності	<ul style="list-style-type: none">• Сезонний характер с.г. діяльності• Низький ринок праці в сільській місцевості• Низькі ціни при продажі с.г. продукції переробним підприємствам або торговим агентам (посередникам)• Рівень заробітної плати в с.г. нижчий від середнього по економіці• Урядова заборона на реалізацію молочної та м'ясоної продукції на ринку
<ul style="list-style-type: none">• Дотації та субсидії членам виробничих або обслуговуючих с.г. кооперативів, а також фермерським господарствам• Значна частка спожитої продукції, отриманої з особистого підсобного господарства та від самозаготівель	<ul style="list-style-type: none">• Відсутність санітарної перевірки с.г. продукції на якість на рівні домогосподарств• Високий податковий тиск з боку держави на дохід від продажу с.г. продукції• Високі процентні ставки за кредити• Відсутність державного страхового захисту с.г. товаровиробників• Проблеми в розвитку кооперативів• Слабо розвинена соціальна інфраструктура

Джерело: Власні дослідження

Напряом 2 «Впровадження інновацій в економіку й управління»

Однією з основних складових формування доходу економічно активного сільського населення є заробітна плата [4]. Упродовж 2003-2014 рр. темпи зростання середньої заробітної плати в розрахунку на одного штатного працівника відставали від темпів збільшення розміру мінімальної заробітної плати. У розвинутих країнах співвідношення мінімальної і середньомісячної зарплати називають індексом Кейтца. Чим більший цей індекс, тим сильнішим є вплив мінімальної заробітної плати на розподіл доходів. В Україні індекс Кейтца в сільському господарстві коливається в межах 35-40%. За «Європейською соціальною хартією цей індекс не має бути меншим за 60% та лише в окремих випадках допускається його зниження до 50%» [5], а за «висновками Міжнародної комісії ЄС – на рівні 68%» [3] (Рис. 1).

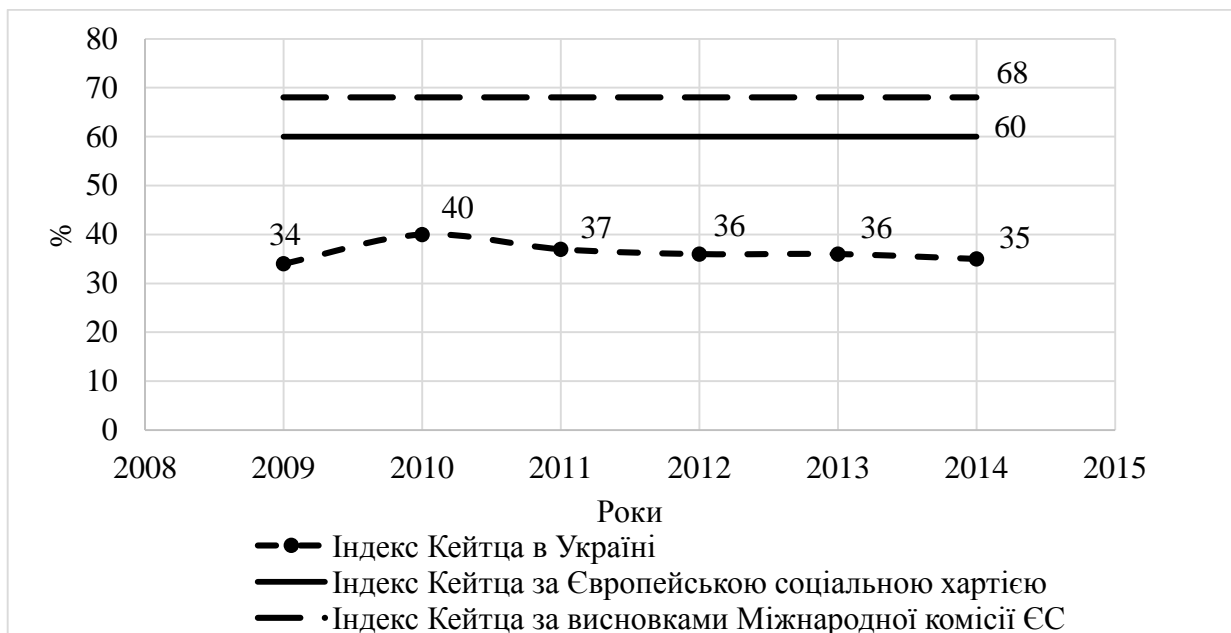

Рис. 1. Динаміка індексу Кейтца в сільському господарстві

Джерело: за даними Державної служби статистики України. Розрахунки автора.

Для людей пенсійного віку, які складають $\frac{1}{3}$ частину сільського населення, основним джерелом доходу є пенсія. Обсяг щорічних виплат ПФУ досягнув 17% від ВВП. Це континентальний рекорд за швидкістю проїдання національного багатства (у Греції – 12,6%, Росії – 9,4, Великобританії – 6,7%). Для зростання пенсій у падаючої економіки немає жодних контраргументів. Але не підвищувати їх неможливо.

По-перше, в Україні вони надзвичайно низькі. По-друге, девальвація гривні призвела до подорожчання предметів першої й другої необхідності, плати за житлово-комунальні послуги. Ситуацію погіршує демографія країни – 30,8% громадян – пенсіонери (в Італії – 16,7%, Німеччині – 17,2, Франції – 20%). У результаті в Україні склалася унікальна ситуація: кількість пенсіонерів зрівнялася з кількістю працюючих. У 2014 р. кількість українських пенсіонерів досягла 13,5 млн. осіб, а кількість платників єдиного соцвнеску – 13,7 млн. Тобто один працюючий узяв на утримання одного пенсіонера. [2]

Рис. 2. Шляхи вдосконалення формування доходів сільського населення

Джерело: Власні дослідження

З метою збільшення доходів сільського населення пропонуються заходи державної підтримки та розширення використання ринкових методів формування доходів (Рис.2).

Отже, формування доходів сільського населення України має свої особливості, пов'язані з характером сільськогосподарської діяльності. Тому першорядним завданням уряду під час прогнозування державної політики формування доходів населення має стати розробка ефективних заходів, спрямованих на підвищення добробуту сільських жителів та доведення рівня їх доходів до середнього по економіці країни з урахуванням сучасної економічної ситуації в країні [4].

Список використаних джерел

1. Осауленко О.Г. Статистичний щорічник України за 2013 рік / О. Г. Осауленко // Державна служба статистики України Київ. – 2014. – С. 534.
2. Пасховер. О. З пенсією по життю / Олександр Пасховер // Дзеркало тижня. Україна – 2014. - №8. – С. 5-7.
3. Федірко Н.О. Державне регулювання оплати праці: світовий досвід і практика України // Україна: аспекти праці – 2011. – №5 – С 22-30.
4. Формування макроекономічної рівноваги на ринку товарів та платних послуг / М.П. Талавира, І.В. Дворник, Г.М. Македон. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. – 276 с.
5. Экономическое неравенство растет / LB.ua. Избранное для всех. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://economics.lb.ua/state/2012/05/21/152027_borba_bednostyu_ukraine.html